

POSTANOWIENIE

8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 8 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. S. i A. S.
przeciwko Bank w W. Oddział w Polsce
o zapłatę i ustalenie ewentualnie o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank w W. Oddział w Polsce
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 17 maja 2024 r., I ACa 1178/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko Bank z siedzibą w W. Oddział w Polsce (taki sposób oznaczenia pozwanego wynika z art. 19 pkt 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 470), powodowie A. S. i D. S. domagali się: zasądzenia od pozwanego Banku kwoty 28.502,52 zł z

odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 4 lipca 2020 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 43.310,85 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 4 lipca 2020 r. do dnia zapłaty w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem przez pozwanego świadczeń nienależnych w okresie od 2 marca 2011 r. do 7 maja 2020 r., jak również ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr [...] z 18 czerwca 2008 r. Powodowie sformułowali także żądanie ewentualne na wypadek uznania, że strony są związane umową kredytu co do zasady. W ramach tego żądania domagali się zasądzenia na ich rzecz od pozwanego łącznie kwoty 11155,98 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 4 lipca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 43310,85 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 4 lipca 2020 r., w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 2 marca 2011 roku do 7 maja 2020 r.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości.

Wyrokiem z 25 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Katowicach ustalił, że: 1. nie istnieje stosunek prawny wynikający z zawartej przez powodów z poprzednikiem prawnym pozwanego – E. S.A. z siedzibą w W. Oddział w Polsce w dniu 20 czerwca 2008 r. umowy o kredyt hipoteczny nr [...], z uwagi na nieważność umowy; 2. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty: a/ 28.502,52 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 29 lipca 2020 roku do dnia zapłaty, b/ 43.310,85 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 29 lipca 2020 roku do dnia zapłaty; 3. oddalił powództwo w pozostałej części; 4. orzekł o kosztach procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo, czyli w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach 1, 2 i 4. Sformułował zarzuty w zakresie przepisów postępowania oraz przepisów prawa materialnego, wnosząc w szczególności o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wniesli o jej oddalenie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach apelacja pozwanego była

uzasadniona jedynie w części dotyczącej zarzutu odnoszącego się do daty, od której zasądzone odsetki. Jak stwierdził Sąd II instancji, nie można było uznać, że w związku z reklamacją zgłoszoną przez powodów pozwany Bank popadł w opóźnienie, nie spełniając świadczeń nienależnych przy przyjęciu nieważności umowy. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny takie kategoryczne stanowisko powodowie zawarli dopiero w pozwie. W konsekwencji, ustawowe odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia należało, w ocenie Sądu II instancji, zasądzić od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, czyli od 2 kwietnia 2021 r. W dalszej kolejności Sąd odwoławczy stwierdził, że Sąd Okręgowy w Katowicach dokonał prawidłowej oceny merytorycznej roszczenia powodów i uznał, że wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu.

W efekcie Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 17 maja 2024 r., w szczególności: 1) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2. o tyle, że orzeczone nim odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot 28 502,52 zł i 43 310,85 CHF zasądził od 2 kwietnia 2021 r., a w pozostałej części powództwo o zapłatę odsetek oddalił; 2) oddalił apelację pozwanego w pozostałej części.

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 17 maja 2024 r., w części, w szczególności, 1) zmieniającej zaskarżony wyrok w punkcie 2. o tyle, że orzeczone nim odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot 28 502,52 zł i 43 310,85 CHF zasądzone od 2 kwietnia 2021 r. 2) oddalającej apelację w pozostałej części.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L 1993 Nr 95, str. 29 – dalej, jako dyrektywa 93/13) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w związku z art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 385¹ § 1 i 2 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że postanowienia umowne dotyczące indeksacji stanowią niedozwolone postanowienia umowne; a ponadto art. 58 § 1 k.c. poprzez jego

niewłaściwe zastosowanie i uznanie umowy za nieważną; art. 69 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. 1997 Nr 140, poz. 939) – dalej, jako pr. bank. oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., wszystkich w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 poprzez ich niezastosowanie; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że na skutek stwierdzenia niedozwolonego (nieuczciwego) charakteru całego mechanizmu indeksacji zastosowanego w umowie dochodzi do wyeliminowania z umowy postanowień indeksacyjnych dotyczących zasad wypłaty oraz spłaty kredytu, a w konsekwencji do upadku umowy; art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie; art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 189 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że po stronie powodów występuje interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne. Pierwsze, związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w zw. z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 stanowiącym, że „Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać”, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych. Drugie, związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1

Dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej. Trzecie, zaś, związane z wykładnią art. 69 ust. 3 pr. bank., sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej powołanego art. 69 ust. 3 pr. bank., wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa.

Pozwany uzasadnił wniosek o przyjęcie jego skargi również tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1

Dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr. bank., a ponadto art. 189 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego powodowie domagali się odmowy jej przyjęcia do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, a w przeciwnym przypadku jej oddalenia, jako całkowicie bezzasadnej oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecnictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych, w tym także jeśli chodzi o problematykę interesu prawnego konsumenta w ustaleniu nieważności (bezskuteczności) tego rodzaju umowy kredytowej należy stwierdzić, że zostały one już wyjaśnione szczegółowo w orzecnictwie sądowym, nie ma zatem podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP

690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[SOP]

[r.g.]

